

נכתב על ידי הרב עקיבא משה סילבר

השותה כוסו בבת אחת מה דינו

בגמרא ביצה כה ע"ב ופסחים פו ע"ב ושו"ע סי' קע ס"ז איתא דהשותה כוסו בבת אחת הרי זה גרגרן (והיינו דרך רעבתנות, עי' ברכות לט ע"ב).

ואם משייר כל שהוא כוס בכוס אינו גרגרן (משנ"ב), אבל כתב המג"א שאמנם אין זה גרגרנות אבל אין זה דרך ארץ אלא אם כן שותה ב' פעמים (ועי' במחה"ש שלמד

כן המג"א מדברי הגמ' עי"ש דיוק נאה בזה).

והשיעור שעליו נאמר שלא לשתות בבת אחת [ושלא לשתות בג' פעמים] הוא בסתם יין וברביעית, אבל ביין מתוק מידי או חריף מידי או בכוס גדול מידי או קטן מידי הדין משתנה (עי' רמ"א ומשנ"ב שם ע"פ הגמ' שם וכן בפסיקתא דר"כ פ"י), ודיברתי עוד מזה בתשובה הסמוכה [בד"ה האם איסור שתיית כוס בבת אחת הוא גם באדם צמא וגם במים].

והוא הדין אדם גדול מימדים או בעל בשר שיחסי כמות השתיה אצלו שונים מאדם רגיל באופן מורגש ג"כ הדין אצלו עשוי להשתנות (ע"פ הגמ' שם, וראה במג"א שם).

ואמנם מאידך גיסא דעת המלבושי יו"ט [הובא בא"ר] דבעינן כל הג' תנאים יינך מתוק וכוסך קטן וכריסי רחבה כדי להתיר לשתות בבת אחת.

אמנם במג"א ובמשנ"ב נראה שלא למדו כדבריו, וכן מוכח בספר חסידים סי' תתפח דסגי בתנאי אחד בזה, וכן מבואר במאירי בסוגי' דפסחים שם וכן משמע דעת הרמ"א שם.

וגם מסברא תמוה לומר דבעי' ג' תנאים דאטו דינא הוא לשתות כוס ב' פעמים שצריך דין אחר לעוקרו, הרי אין זה אלא מנהג דרך ארץ וכל שיש טעם מבורר ומוגדר שאין דרך לשתותו בב' פעמים סגי בזה, ותו אם בעי' ג' תנאים מה השיעור בכל אחד מהם, דהרי לא מסתבר שבכוס גדול מאוד או קטן מאוד בעי' ג"כ כל הג' תנאים, א"כ מהו השיעור, ועוד דחומרא דאתי לידי קולא הוא, דהרי אין לשתות לא בפעם אחת ולא בג' פעמים, ומיהו ליישב קצת דעת המלבושי יו"ט להסיר מחומר הקושי' יש לומר דמאחר שהוקבע דרך בני אדם דרך ארץ לשתות בב' פעמים אין ניכר השינוי בזה עד שיהיו ג' שינויים, ועדיין הוא דחוק מאוד.

וה"ה כל אכילה מרובה מאוד בדרך גרגרנות אינה ראויה לפי הענין כגון להתחיל

אכילתו מפרוסה גדולה של לחם עד תומה (עי' ברכות שם) ועי' עוד פרטי דינים בשו"ע (סי' הנ"ל) ויש גם שיטות בחלק מהפרטים, ועי' גם סי' קסז ס"א.

ומה שמפסיק בשתיה באמצע מעט כדרך בני אדם ששותין ב' פעמים אינו הפסק לענין ברכה אחרונה כל שאין שוהה בינתיים (עי' שעה"צ סי' רי סקי"א), ואפי' ששוהה כל דהוא בין פעם לפעם אינו הפסק (כן משמע במס' דרך ארץ רבה ספ"ו וכמה ישהה וישתה וכו').

